

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:	
Pe un an	18 Lei
Pe jumătate de an	9 „
Pe un pătrar de an	4 „
Un număr	35 bani

Manuscrisele, cărțile, revistele, publicațiile periodice sau ziarele cari au schimbul cu „FOAIA DIECEZANĂ”, se trimit pe adresa: V. LOICHIȚĂ, redactor în Caransebeș, iar banii de prenumărățune și inserțiuni: administrațiunii „Tipografia și Librăria diecezană” în Caransebeș (județul Caraș-Severin), Telefon Nr. 30. Manuscrisele nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor:
Pentru publicațiuni oficiale, concursuri, edicle etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 10 Lei, până la 200 de cuvinte 15 Lei, de aci în sus 20 Lei

Episcopul IOAN POPASU

de VASILE LOICHIȚĂ.

În svelta și cu elegante și sprintene linii și proporții arhitectonice rare, înălțându-se ca un mărăș și întriripat gând omenesc foarte frumoasă biserică a S. Ioan Botezătorul din dealul ținterimului românesc al Caransebeșului, înaintea ușilor împărătești, sub o albă de marmoră lespede își odihnește de 32 de ani truda ostenelelor sale național-cultrale, întru Domnul fericitul întâiul episcop al eparhiei de Caransebeș, Ioan Popasu.

An de an, în ziua morții sale din 5 Februarie, vlăstarele viitorilor noștri preoți și învățatori dela teologia și pedagogia din Caransebeș, institute reorganizate, sau mai bine zis reînființate de dânsul, în frunte cu învățătorii lor, urcă aceeaș căraruie ce duce la osămintele sale venerate, ca plecând genunchii sufletului lor recunoscător cu cântări de clerici și gânduri pioase să-și aducă aminte de părinteștile binefaceri, cu cari a dăruit, zi de zi, eparhia sa și să preamărească memoria bărbatului care, prin stăruitoarea sa muncă de un pătrar de veac a arhieriei sale, s'a făcut începătorul fundamentării vieții noastre bisericesti și școlare.

Înflăcărutul protopresbiter al Brașovului (1837—1863) — cu merite netrecătoare și deapururi înflorite pentru ființarea culturii neamului prin rostul școalelor și liceului românesc brașovean și a organizării conferințelor învățătorești din protopresbiteratul său, toate minunate roade ale zelului său neistovit și fără de hotar, — a adus această inimă de mare și învățat Român și pe treptele tronului arhieriei sale, pe care prin ctitoriile sale culturale l-a așezat în rândul celor dintâi scaune vlădicești cu rosturi cărturarești din trecutul bisericii românești.

Ochiul marelui Andrei, când după frumose și îndelungate osteneli și-a putut realiza ținta vieții sale, cu reînființarea vechei noastre mitropolii,

desigur, n'a putut alege la 1865 de prim ierarh pentru reinviata episcopie a Caransebeșului, decât pe cel ce an de an, mult prețuindu-l, îl căuta, îl îmbarbata și îl sprijinea cu arhierescă dragoste în raza muncii sale de avânt și de desrobire culturală ce o purtă de atâta vreme în Brașov și în împrejurime Ioan Popasu.

La Caransebeș, periferia sud-vestică a mitropoliei sale, unde trebuiau zidite *toate* dela început, Șaguna trimitea deci, la sfârșitul verii anului 1865, pe un idealist și totuș un măiestru atât de rutinat și încercat cu toate năcuzările primițiilor, pe un învățat cărturar și neînfricat străjer și apărător al ortodoxismului și romanismului.

Coboritor, prin părinții sai, din pitorescul Valenii de munte, de unde ani dearândul înainte de întregirea neamului, prin cursuri universitare de vară, prin cărți ieșite din tiparnița „Neamului Românesc” din Valeni și jubitul profesor Nicolae Iorga, lucra pentru a *noastră mântuire*, — ce fericita obârșie și înfrățire a lucrurilor! — episcopul Popasu (1865—1889), aducea cu sine înainte de toate: „iubirea învățată cătră neamul său, alipire neclătinată cătră biserică noastră dreptmăritoare, inimă adânc simțitoare, mișcată de suferințele poporului său, umanitatea, urbanitatea și tact fin în contact cu alții, chiar și cu subalternii, cu bătrâni și cu tineri, elocvența împreunată cu voce sonoră bărbătească, înfățișarea simpatică, voința tare îndreptată spre fapte bune, munificența... însuflețirea nemărginită pentru luminarea poporului său... entuziasmul infinit pentru cultură...”¹⁾ iată însușiri cari l-au putut face mare în rândul arhierilor neamului românesc!

Barbat cu temeinice cunoștinți teologice și filosofice, câștigate la universitatea din Viena, Ioan Popasu înțelegea că pentru buna înflorire a institutelor sale diecezane: teologia și pedagogia,

¹⁾ Vezi. A. Ghidiu și I. Bălan: Monografia orașului Caransebeș, pag. 157.

mutate din Vârșeț și reorganizate în centrul episcopiei sale, așadar pentru viitorul bisericii și al școlii românești, avea lipsă de bărbați calificați și eminenti. O pleiadă frumoasă de tineri bănațeni sunt trimiși cu burse diecezane și pe cheltuiala personală a episcopului, singur sărman și lipsit de multe, la universități din Apus, și de grabă institutele noastre diecezane iau un avânt îmbucurător, având în fruntea lor teologi și pedagogi cu reputație, și pornirea unei mișcări literare-științifice din acest centru al episcopului Popasu, nu era decât firească. Aceeaș grijă o purta și pentru înzestrarea Conzistorului său. Prin tactul, buna chivernisire, calculul și înțelepciunea omului destoinic episcopia sa ajunge prin cumpărări și donațiuni în posesiunea multor realități și zidiri de frunte pentru reședință episcopescă, Conzistor, Seminar și alte trebuințe centrale ale conducerii noastre bisericesti. Multimea școlilor confesionale românești și-aprind pe rând luminițele culturii naționale în întreaga dieceză, iar învățătorii lor pentru perpetuarea și îmbogățirea cunoștințelor dascălești sunt întruniți în conferințe învăătorești cu reale foloase pentru învățământul nostru primar. Anul 1886 ne-a adus tipografia și librăria diecezană, cu bogate secerișuri pentru cultura românească, a întregului Banat și organul oficial al eparhiei sale: „Foaia Diecezană” care, prin priceperea primului ei redactor responsabil, secretarul episc. Ion Bartolomej și a iscușiților săi colaboratori, a fost ridicată în rândul celor dintâi reviste săptămânale.

Pe toți cei înlăcrimați și buni îi mângăia du sfaturi și subsidii materiale. Văduve, cari luptau cu mizeria zilei de mâne, ca și tinerii sărmani sânguincioși, talentați și cu purtare bună își aveau în episcopul Popasu pe ocrotitorul și sprijinitorul lor bun și cald.

Cu aceeaș lipsă a bunurilor lumesti trecătoare a coborât precum a suit treptele unei arhierii, ideale.

Sunt acestea fapte, cari în istoria eparhiei noastre nicicând nu trebuie și nici se pot uita și, pentru aceea, an de an, vlăstarele viitorilor noștri preoți și învățători au neiertată datorie morală, ca, suind pe aceeaș căraruie la biserică din deal, să caute înaintea ușilor împărătești simpla leșpede de marmoră sub care se odihnește cenușa primului și celui mai mare episcop al eparhiei de Caransebeș.

Sfaturi pentru tineret.

(Sfârșit)

Încheiere.

Iubiților tineri, eu vi-am spus multe lucruri cari poate nu vi-au plăcut și pe cari poate nu le veți primi. Cugetul meu însă e cu totul liniștit, deoarece eu nu vi-am arătat înțelepciunea mea, ci înțelepciunea duhului dumnezeiesc din Sfânta Scriptură, care a fost, este și va rămânea adevăr veșnic. Dacă v'ați împotrivi dar învățăturilor ce vi-am dat să știți bine că nu v'ați împotrivi învățăturilor mele, ci voiei Dumnezeului vostru, și asta ar fi nenorocirea voastră cea mai cumplită. Ori cât de stricați și ticăloșiți am fi noi prin păcatul strămoșesc, într'un cotlonăș al inimii fiecăruia stă ascuns un martor, care pe de o parte ne osândește totdeauna când facem răul; iar pe de altă parte ni mângăie sufletul când ne vede mergând pe calea binelui. Martorul acela este *cugetul* nostru. Cine n'a auzit vorbindu-se de atâtea ori de *cugetul împăcat* al unui om care face binele, și de *cugetul neîmpăcat* sau *mastrat* al altui om care a făcut vre-o faptă păcătoasă? Cum toate cele ce le avem și tot ce suntem sunt numai daruri dumnezeiești, așa dar dumnezeiesc e și *cugetul* acela. El este glasul lui Dumnezeu în noi, este martorul pe care fiecare om îl simțește aieva grăind, și graiul lui ni spune cu toată tăria că numai decât este un Dumnezeu care pedepsește faptele noastre cele rele și ne mângăie când ne vede făcând binele.

Hotărâți-vă, iubiților tineri, să nu vă lipsiți de Domnul Dumnezeu vostru chiar acum în tinerețele voastre. Nu pierdeți nici o clipă, fără să năzuiți a dobândi mila dumnezeiască. Nu lăsați să treacă timpul până ce cugetul vostru va fi împetrit și ucis de loviturile ce i-le dați cu picioarele, ci grăbiți a face legătură vecinică cu Domnul chiar acum, când cugetul vostru este încă sănătos și vă stă la îndemână și timpul și prilejul cel mai bun. De n'ați asculta povata mea, cugetul vostru ar începe a slăbi tot mai mult, până ce, la urmă glasul lui ar amuți cu totul, și atunci pierzarea voastră ar fi sigură. Grăbiți dar și nu stați de fel pe gânduri, grăbiți și nu trăgânați nici o clipeală de ochi.

Gândiți, ce bucurie și mângăiere nespusă vor avea evlavioșii voștri părinți, frațini și prietini, dacă voi veți primi sfaturile dumnezeiești ce vi-le dau. Ei și-au jertfit timpul și banii și sănătatea ca să vă crească și să vă vadă odată oameni vrednici în toată puterea cuvântului. Cine poate zugrăvi cu cuvinte bucuria și norocul părinților de copiii lor cei buni? Și cine poate zugrăvi grijile și chinurile acelor părinți

cari au copii rai ca Isav, Ofni, Fineas, Absalom?... Cu tot dreptul zice Solomon: „*fiul înțelept veseleşte pe tatăl său, iar fiul nebun este supărarea mamei sale*“ (Pild. 10, 1). Tinerilor, dați cinste acestei vorbe înțelepte și dați inimile voastre de cu bună vreme Domnului, ca să nu se grăiască odată și de voi, cum s'a grăit de atâți alții cari în tinerețele lor au tot greșit, în vremea bărbăției au avut nevoi și chinuri, iar la bătrânețe i-au ajuns cele mai mari muștrări de cuget.

Gândiți cât bine puteți voi să faceți în lume! Și mai gândiți că tot binele se poate face numai cu ajutorul lui Dumnezeu. Moisi, Samuil, Daniil, Solomon și atâți alții au început a sluji Domnului din tinerețele lor. Dumnezeu are deosebită plăcere să-i răsplătească pe tinerii Săi slujitori. Și oare este în lume vre-un bine, pe care nu l-am putea aștepta cu toată bizuința, dacă toți tinerii noștri ar jertfi frumosul timp al primăverii vieții lor numai Domnului? Câte puteri ni trebuie nouă pentru împlinirea atâtor lucruri mari și mici! Avem atâtea cotloane și unghiere cu totul părăginate, și totuș mai ușor putem afla bani decât oameni vrednici, cari să samene în acele locuri pustii graul cel curat, dupăcum e voia Domnului.

Iubiților noștri tineri, Dumnezeu are trebuința de mulți lucrători harnici în via Sa. Timpul, în care noi trăim, e cu deosebire timpul muncii încordate. Noi trebuie să ne lăpădam de o mare parte a felului nostru de trai de mai înainte, în ziua de astăzi oamenii nu mai dorm somnul nepăsării față cu semenii lor, cum făceau înaintașii noștri. Ei au început a se rușina de întrebarea lui Cain: „*au doară păzitor fratelui meu sunt eu?*“ (1 Moisi 4, 9). Un câmp de muncă așa de larg, că nici nu-l poți cuprinde cu ochii, stă nelucrat înaintea voastră și cere toată puterea brațelor voastre și a sufletului vostru. Secerișul e mult, iar lucrătorii sunt puțini. Pregătiți-vă de pe acum la munca ce vă așteaptă: Siliți-vă de pe acum să fiți odată ostași viteji ai Domnului în lupta împotriva Satanei.

Omul e chipul și asemănarea lui Dumnezeu, și el în adevăr seamănă încâtva cu Dumnezeu, dacă este nu numai „*bun*“, ci și „*binefăcător*“ (Psalm 119, 68). Numai așa merge el pe urmele Mântuitorului său Hristos, de care stă scris că „*a umblat făcând bine și vindecându-i pe cei asupriți de diavolul*“ (Fapt. ap. 10, 38). Numai așa poate el trăi ca David, de care cetim că „*a slujit neamului său după voia lui Dumnezeu*“ (Fapt. ap. 13, 36).

Și cine ar putea sta la îndoială că numai aceasta e calea, pe care se cuvine să umble sufletul vostru nemuritor? Cine n'ar vrea să moară cu Iosia cel „*jălit*“ de toți (2 Paralip.

35, 28), iar nu cu Iehoram care a părăsit lumea „*fără să fie dorit*“ de cineva? (2 Paralip. 21, 20). Ce e mai bine: să fi un spulberatic, un netrebnic și un trântor, trăind numai pentru trupul tău și pentru plăcerile și îngâmfările tale, ori să-ți mistui toate puterile în slujba cea măreață, cu care înaintează fericirea fraților tăi? În fața acestei întrebări oare cine mai poate sta la îndoială, pe care drum are să apuce?

Iubiților tineri, gândiți numai ce răspundere mare vă așteaptă și cât de cinstit și mareț lucru e să faci bine! Hotărâți-vă chiar acum să fiți oameni folositori, urmați chiar din clipa aceasta Domnului și Dumnezeului nostru Hristos!

Gândiți în sfârșit și la norocul ce-l va avea sufletul vostru, dacă el de pe acum va începe a sluji Domnului! Norocul îl va însoți în călătoria acestei vieți și nu-l va părăsi nici după moarte. Credeți-mă că dreptii își au răsplata lor și aici pe pământ. Însuș Isus Hristos li făgăduiește că ei vor lua „*de o sută de ori mai mult acum în vremea aceasta*“ (Marcu 10, 30). Celor ce-și petrec viața în sfințenie li-i făgăduită și fericirea de aici și cea vecinică. A, și ce pace, bucurie și mângâiere nepusă îți umple inima, când știi că ți-ai ales partea cea bună care nu se va lua dela tine nici odată!

„*De căile sale se va satura cel cu inima despărțită. (de Domnul) iar omul bun e (bun) din cugetele sale*“ (Pild. Sol. 14, 14). Calea celui cu inima despărțită de Domnul se întuneacă din ce în ce tot mai mult și de aceea el se desgustă și se satură de ea. Așa o pătesc toți cei ce sunt numai fiii lumii. Iar calea creștinului împăcat cu cugetul său se luminează din ce în ce tot mai mult până la sfârșitul ei. Și, pe când fiilor lui Dumnezeu soarele li rasare pe vecie, fiilor lumii el li apune tot pe vecie.

Iubiților tineri, adevăruri vecinice sunt toate învățăturile ce vi-le-am împărtășit. Primiți-le cu umilință! Luați-vă crucea și urmați lui Hristos! „*Săciți Domnului Dumnezeului vostru și poporului Său!*“ (2 Paralip. 35, 3).

Frumsețea ritului nostru oriental.

(Continuare).

Într-o zi, în focul disputei noastre, după ce constatam, că d-sa e un mare rom. cat., îmi face propunerea să ascultăm resp. să asistăm pe rând la serviciul divin în toate bisericile din Karlsbad, ca să putem constata, că „*în care biserică se poate omul rugă în liniște și cu evlavie cuvenită?*“

În Karlsbad sunt următoarele 5 biserici: gr. or. (rusească), rom. cat., luterană, anglicană și izraelită. Ordinea în care aveam să asistăm la serviciul divin am stăvilit-o astfel: Sâmbătă în cea izraelită, în prima Duminică în cea rom. cat. și cea luterană; iar în Duminică

neca următoare în cea anglicana și mai la urma în cea gr. or. rusească.

Eram din cale afară curios să vad ce la ce constatări vom ajunge. Însă deloc nu mă așteptam să aud astfel de păreri nimerite referitor la propunerea făcută.

Se apropie Sâmbata. Duminică la oarele 8^{1/2}, după finirea curei, ne întâlnim în parcul orașenesc, de unde apoi pornim spre sinagogă, o zidire destul de impozantă și luxuos ajustată. Internul ei seamăna într-o parte cu salonul de cură din Băile-Herculane. La altar ședează rabinul, adâncit în rugăciune. Cantorul, doară cel mai bun cântăreț ce l-am auzit până acuma, cu vocea lui fenomenală de bariton intonă cântările prescise, la care-i răspunde un cor mixt, circa 12 femei și vre-o 14 bărbați, acompaniat de o orgă completă și foarte bună. Credincioșii, după obiceiul lor, chiar ca și la noi, unii se rugau bolborosind rugăciunile cetite din cărțile lor de rugăciune, iar alții conversau, destul de tare, despre afacerile lor zilnice¹⁾, fără să asculte la cântările executate cu atâta artă atât din partea cantorului, cât și a corului. Firește că aceia conturbau și pe ceice se rugau. Deodată cântarea încetează și se face liniște. Privind către altar vedem că rabinul urcă predicatorul sigur să predice. Și de fapt rabinul rostește o predică, predată cu atâta verva oratorică, încât toți stam cu ochii pironiți la dansul. Rabinul, un orator cu renume, avea de multe ori ca ascultători și prelați, ba chiar și episcopi creștini. Predica lui ne-a impresionat adânc. După predică iarăși începe cantorul. De astă dată cântă cântări vechi jidovești, încât te credeai transpus în robia Vavilonului. Deodată mă trezesc că vicecolonelul meu mă trage de mâneca caputului, zicându-mi: „Haide, aici e prea orientală!” De buna seamă larma obicinuită la jidovi în cursul cântării, precum și cântările vechi orientale l-au determinat să zică astfel.

Mănezi, Duminică, am mers la biserica rom. cat. O biserică veche cu două turnuri, bine ajustată și foarte curată²⁾. Biserica era ticsită de credincioși, cu toate acestea liniștea era atât de perfectă, încât îți se părea că nu e nimenea în biserică³⁾. Se începe misa. Un capelan, figură simpatcă, își rostește cu multă clovență cuvântarea sa. Creștinii o ascultă cu cea mai mare evlavie. Ținându-se predica, protoereul locului cu o asistență număroasă începe misa. În cor o orgă admirabilă, o orchestră completă din circa 50 artiști renumiți și un cor vocal din circa 30 cântăreți intonează prima cântare.

La intonarea preotului celebrant: „Gloria in excelsis Deo!” corul, orchestra și orga își încep cântarea cu o vehemență din ce în ce tot mai potențată, încât credeai că o să erumpă o furtună teribilă. Trămbițele, fanfarele, dobele zguduiau văzduhul. Vicecolonelul meu, cu toate că era un catolic încarnat și om foarte bigot, o însușire, ce se observă la toți Germanii, mai ales la cei din apus, — își șoptește încet: „Să mergem, aici e prea mare larmă”. Mi urmău în tăcere, așteptându-mă să mă întreb, ce ce părere am despre ritualul latin. Asta însă n'a urmat, din contră, mai pe tot drunul vorbiam numai despre boalele noastre, până ce deodată ne trezirăm ajunși la biserica luterană, iarăși o biserică destul de mare și inzestrată simplu, dar cu mult gust și îngrijită pedant după obiceiul german. Și aici credincioși

mulți și liniște completa. Pastorul — preotul, un orator cu mare renume. Serviciul dumnezeesc se începe la ora 11 a. m. precis cu cântarea psalmului prescrist, indicat cu Nrul pe tablitele de pe pereți, ca și ceilalți psalmi, ce au să se cânte în decursul serviciului divin. Toți credincioșii cântă unisono. O orgă destul de bună îi acompaniază. După cântare preotul, care până aci ședea în banca sa din sanctuar, pașeste spre preștol și ajuns înaintea lui se postează cu fața către credincioși și cetește, — nu cântă, — rugăciunea, apoi evanghelia. După cetirea evangheliei credincioșii cântă al 2-lea psalm, iar preotul urcă predicatorul, unde îngenunchind, adâncit în rugăciune așteaptă terminarea cântării, ca apoi să predice. Finindu-se cântarea preotul își începe predica. Toți îl ascultam cu atențiune încordată și de pe fețele credincioșilor am constatat că pe toți ne-a fascinat cu predica-i rostită cu multă convingere și oratorie. După predică se cântă al 3-lea psalm. Noi eram în cor. Lângă noi ședea un meș, care scoțând din pulpitul băncii cartea de psalmi, cântă din răspuse. Firește, cam așa cum obicinuesc și ai noștri, nu mai ținea cont de cântatul celorlalte și de orga, ci intonă și pauză după plac. Deodată observ că tovarășul meu aruncă o privire la mine și îmi zice în șoapte: „Să mergem, aici e prea poporal!” (*volktümlich*). Când părăsiam biserica, gră aproape de amiază. O luarăm spre restaurantul nostru ca să pranzim. Pe cale căzurăm ambii de acord ca să ne spunem impresiile și părerile numai după ce vom fi cercetat și celelalte biserici. Așa am și făcut. (Urmează)

Rubrica epitropească.

Coale de fasiunc.

Dispozițiunile legilor ungurești privitoare la darea de venit și la impozitul după avere sunt atât de complicate, încât numai în urma unui studiu amanunțit se poate ajunge la o orientare deplină.

Organele administrative de finanțe, cari în trecut n'au avut ocaziune să cunoască mai de aproape aceste legi, în râvna lor de a-și implini cât mai bine datoria, trimit și oficiilor bisericesti coale pentru fasionarea datelor în ce privește darea de venit și cea după avere.

Este deci necesar a se atrage atențiunea asupra dispozițiunilor mai însemnate ale acestor legi, cari se refer la averile bisericesti.

Anume articolul de lege XXI din anul 1915 a acordat bisericilor, comunelor bisericesti, fondurilor și fundațiunilor favorul de a nu fi supuse dării de venit.

Articolul de lege XXVI din 1916 înca scoate din șirul contribuenților bisericile, comunele bisericesti, fondurile și fundațiunile, prin urmare acestea n'au să platească dare de venit.

Nefiind obligate la dare de venit, pe baza concluziei făcute din textul legii despre darea de averii, n'au să platească nici impozit după avere.

În ordinațiunea ministerială, emanată în obiectul executării legii despre impozitul asupra

¹⁾ Cam așa e obiceiul și la noi. Bag' seama în modul acesta vom să arătăm că fimem morțiș la obiceiurile orientale.

²⁾ În bisericile rom. cat., fie ele cât de mici și cât de sarmane, în tot locul domnește cea mai pedantă curățenie și rânduială. Dar în ale noastre?

³⁾ La noi? În multe locuri discursuri, larmă și sgomot

averii aflam subliniat, ca persoanele juridice, pe care nu le amintește legea între contribuenți, nu formează subiecte de dare și ca atari sunt enumerate și bisericile, comunele bisericesti, fondurile și fundațiunile astfel, ca în privința lor nu încapă nici o îndoială ca n'au să-și fasoneze averea.

Dreptaceea dacă organele parohiale ar primi vre-o coală cu recercarea, ca să fasoneze datele cu privire la eiecțarea dării de venit și a impozitului după avere, servească cele de mai sus ca îndreptar la răspunsul, care se va da în scris cu prilejul returnării coalei de fasiune.

A. M.

Ș T I R I

Personale. Prea Sfinția Sa Domnul episcop Dr. Iosif Tr. Badescu va pleca Luni în 15 Februarie v. a. c. în afaceri oficiale pentru câteva zile la București.

Prințesa noastră Elisaveta se casătorește cu Diadohul Greciei azi, Duminică, în 14 v. a. c. dupăcum anunțasem împreună cu întreg ceremonialul căsătoriei deja în alt număr al ziarului nostru. Biserica și poporul nostru românesc însoțește cu iubire pasul Alteței Sale Regale, rugându-i dela Domnul fericire și sănătate. De acum înainte *oficial* nu va mai fi prințesa alintată și adorată a neamului românesc în sanul căruia a odrăslit, ci viitoarea Regina a poporului clen, dar va fi și pe mai departe și totdeauna în *inimile* noastre, ca cea mai aleasă și iubită fiică a României întregite!

O circulară tuturor parohiilor din țară.

Ministrul cultelor și artelor a trimis o circulară tuturor parohiilor din țară, însoțită de un formular care urmează a fi completat cu toate datele necesare relative la compunerea parohiei, istoricul ei, descrierea geografică și averea parohiei. De asemenea se vor completa chestiunile privitoare la enoriași, la mișcarea culturală și viața morală și socială din parohie.

Parastas pentru fericitul episcop Ioan Popasu.

Vineri, în 5 Februarie v. a. c., ziua morții episcopului Ion Popasu, la orele 10 a. m. s'a oficiat în biserica Sfintului Ioan din cimiter parastas pentru odihna sufletului marelui și întâiului nostru episcop Ion Popasu, în prezența Prea Sfinției Sale părintelui episcop Dr. Iosif Tr. Badescu, a întregului Conzistoriu, a profesorilor și elevilor dela Institutul teologic și Școala normală. Parastasul l-a oficiat protopresbiterii S. Șandru, G. Petrescu și presbiterul Dr. Petru Barbu, iar sponsorile funebrele le-a executat corul tinerimei școlare dela Institutul teologic și Școala normală. Biserica eparhiei noastre, care-i datorește vrednicului adormit atâta recunoștința pentru binefacerile cu cari a înzestrat-o, și-a plecat și de asta dată cu iubire și smerenie gînunchiul recunoștinței în fața mormântului arhierului binemeritat. Odihneasca în pace!

Moartea văduvei poetului Vas. Alexandri.

La Mircești s'a stins din viața *Paulina F. Alexandri*, văduva marelui nostru bard național. Academia Română, căreia poetul a lasat puținele sale bunuri, a dispus ca rămășițele pământești ale Paulinei Alexandri, să fie înmormântate în cavoul familiei din Miscești.

Înalt Prea Sfințitul mitropolit primat și concordatul. În ședința de Sâmbata trecută a Senatului a luat cuvîntul în chestia Concordatului mitropolitul primat Miron Cristea declarînd că numai atunci se va sălașlui liniștea în sânul bisericii ortodoxe, când Concordatul, ce se va încheia va fi conform vederilor bisericii gr. or. În decursul expunerilor sale mitropolitul primat a spus următoarele în aplausele Senatului: Sa-mi dați voce ca să împărtășesc și eu îngrijorarea pe care o au preoțimea și credincioșii din cuprinsul eparhiei mele față cu cele ce circulă cu privire la Concordat. Reamintesc felul cum s'a încheiat primul concordat la 1801, de către Napoleon I cu papa Piu al VII, discuțiunile și neînțelegerile ce s'au ivit atunci. Nu cunoaștem încă stadiul tratativelor ce se urmează. Tih să spun însă că biserica ortodoxă a fost condusă de cel mai tolerant spirit posibil. În vechiul regat cultele străine nu au fost nici odată controlate în activitatea lor. Pe pămîntul acesta, toate Statele balcanice au găsit toleranța și au putut să vadă realizându-se toate aspirațiile lor confessionale și naționale. Nu există urme de persecuție confesională în istoria neamului nostru. Nu vreau să răscolesc istoria bisericii noastre de dincolo de Carpați pe ultimii 100 de ani pentru ca să vă arăt persecuțiile la care a fost ea supusă de către dinastia catolică a Habsburgilor. De aceea dorim ca prin concordat să se dea cea mai largă libertate confessionala. Dar vrem să știm și noi ce se face în această direcțiune. Reamintesc fraților noștri intru Hristos greco-catolici, ca în Alsacia, Lorena și Ceho-Slovacia toți episcopii catolici au fost îndepărtați. Noi n'am schimbat nici un fir de păr, deși episcopul catolic dela Alba-Iulia nu a crezut cu cale atunci când regele Ferdinand a vizitat biblioteca episcopiei de acolo să iasă intru întâmpinarea sa, lucru care ar fi fost dorit sa-l facă pentru ori-ce alt particular. Voci: Rușinc. Vom da deci ficăruia ceea-ce se cuvine, dar nu vom permite să se știrbească nimic din drepturile bisericii noastre strămoșești. (Aplauze prelungite, strigate de bravo). „Gaz. Trans.“

Festivalul școlar al școlii civile din loc, ținut Sâmbata în 19 v. a. c. în sala mare a otelului „Pomul verde” a reușit peste așteptare. Publicul mare a fost deplin mulțămît cu prestațiunile artistice ale elevilor și toți deopotrivă au putut părasi fericiti festivalul cu frumosul gând, că la școala noastră civilă din loc se muncește fără zgomot și iestina reclama. Onoare corpului profesoral și directorului școlii civile.

Mulțămită publică. În 1 Decembrie st. n. 1920 a răposat în comuna noastră Borloveni-vechi P. O. D. protopresbiter militar Pavel Boldea, care ca fiu al acestei comune, atît în timpul cât a fost activ, cât și de când s'a retras în penziune din iubire curată față de popor, al cărui păstor sufletesc a fost, și din iubire față de sta biserica, a dăruit frumoase și prețioase lucruri bisericesti, ca: un rând de ornate bisericesti de mătasa galbenă cum și o cruce foarte frumoasă suflată în aur, totodată a contribuit la fundatiunea întințată de mult regretatul sau tată, învățătorul Pavel Boldea, complectându-se la suma de 5000 Lei. Afară de aceasta a mai contribuit cu suma de 100 Lei pentru procurarea unui clopot de otel la sta biserica, promițînd și pe mai departe încă multe alte daruri frumoase, însă moartea nu l-a lasat ci îl răpi odată pentru totdeauna din mijlocul nostru, lasându-și prin aceste fapte creștinești numai numele neperitor.

Ceeace însă nu a putut îndeplini decedatul nostru de pie memorie, a îndeplinit mult iubitul sau fiu Romul Boldea, maior activ la Reg. de artilerie 37 din Craiova,

daruind stinței bisericești din loc în memoria bunului și neuitatului sau tata din lăsamântul capelei lui militare mai multe lucruri bisericești cum: 2 rânduri de ornate complete, potir, cruce, vas de mir etc. cari actualminte reprezintă o valoare de 6240 Lei. Tot când s'au dăruit aceste obiecte, marinosul donator a mai contribuit și în bani gata cu suma de 1000 Lei la fondul de 3400 cor. înființat de bunicul său învățător Pavel Boldea, pentru procurarea diferitelor mărunțișuri trebuincioase în sta bisericească.

Subscrisul deci în numele comunei bisericești ca preot și președintele comitetului parohial, vin pe această cale a aduce donatorului prinusul nostru de recunoștință și mulțumire, rugând pe bunul Dumnezeu să primească această jertfă adusă pe altarul Domnului și să împărtășească milele sale cele bogate marinosului donator și frumosului suflet de creștin. Borlovenii-vechi, în 13 Februarie 1921. *Timotei Borchescu*, preot.

Supliment. La acest număr al 6-a al Foaiei Diecezane se alătură ca supliment „Manifestul” Societății clerului român ortodox „Ajutorul” și al Societății studenților în teologie, ambele cu sediul în București, pentru ca cetitorii noștri să cunoască în întregime Proiectul de concordat propus de scaunul papal Regatului Român, și atitudinea deamnă și hotărâta ce-o ia împotriva lui opinia publică bisericească din vechiul Regat.

„Cercul Studenților bănațeni” din București, ne trimite spre publicare următoarele: Orice corespondență cu Cercul Studenților Bănațeni se va trimite pe adresa: Mareș Mladin, secretarul general al Cercului Studenților Bănațeni, București, Str. Nicolae Filipescu fostă Scaune Nr. 12.

Cronica culturală și literară.

Luni în 14 n. al lunii Februarie s'au împlinit o sută de ani dela moartea fruntașului apărător al drepturilor noastre românești, al istoricului așa de învățat pentru susținerea tezei despre originea latină a neamului nostru și despre continuitatea lui neîntreruptă în pământul istoric al plămădirii noastre dela nordul Dunării, al oratorului bisericesc strălucit cu ale lui admirabile și pentru timpul său și după el, neîntrecute predici și propovedanii bune și de nespus preț, carele a fost Petru Maior, protopopul Reghinului-săsesc. Din acest prilej, Academia Română prin rostul celui mai mare român și om de carte Nicolae Iorga, iar universitatea noastră clujana prin graiul savantului, cinstiului și delicatului filolog, estet și istoric literar așa de gustat, Sextil Pușcariu, prin cel al istoricilor noștri tineri, harnici și foarte muncitori I. Lupaș și Al. Lăpadatu, și-au adus cu pietate aminte de acest „advocat al originii neamului românesc” și de vrednicul întemeietor de cultură românească.

Fruntașa revistă ieșeană „Viața Românească” pășește cu tot mai multă siguranță pentru a-și cuceri vechiul ei loc de frunte ce l-a avut și-l are în mișcarea noastră literară. Nr. 10 ne este în tof cuprinsul său foarte prețios. Remarcăm „Oda grotescă” a poetului de mare talent M. Codreanu, mestesugul pentru duiosii scumpe și dragălașe din „Întâiul spin” al Dlui M. Sa-

doveanu, rândurile clare și cu concluzii juste despre o anumită parte din bogata poezie a lui M. Eminescu, cu mâncarea dela etern induiosătoarea poezie a măiestrului „Pe lângă plopii fără șot”, — ale Dlui G. Ibrăileanu, „Amintiri despre Tolstoi de Gorki” în traducerea Dlui I. Teodoreanu, ca și cele „Două povești” originale ale acestuia, colaborarea lui F. Aderca, Al. A. Philippide, Tudor Pamfile și a.

Institutul de editură „Cartea Românească”, București (Bulevardul Academiei Nr. 3) tipărește într'o esecție tehnică de toată frumuseța trei cărți folositoare pentru lumea copiilor noștri din peana a trei scriitori cu remarcabile însușiri pentru acest gen de literatură: *Corbu*, amintiri din copilărie de Virgil Costescu, *Faptă și răsplătă* de P. Dulfu și *Zmeul* de N. M. Nigrim. Toate trei cărțile fac parte din scrierile premiate de institutul „Cartea Românească” și sunt o reușită contribuție la rudimentara noastră literatură de copii. Cărțile câștigă și prin ilustrațiile cari le însoțesc și având coperte cu chipuri vesele potrivite conținutului. Cărțile se află de vânzare la „Cartea Românească” din București, ori la Librăria diecezană din loc pentru prețul de 8 Lei bucata.

V. Loichiță.

Partea oficială.

Nr. 381 E ex 1921.

Cătră

Prea Onoratele Oficii parohiale!

Deoarece tot mai sunt comune bisericești, cari deși dispun de bani, nici la repețite provocări n'au plătit competențele diecezane, pe baza decisului consistorial luat în ședința de astăzi, atragem atențiunea On. Oficii parohiale, că dacă până în termin de 60 zile nu se plătesc competențele diecezane restante cu finea anului 1920, se vor esmite comisari consistoriali în respectivele comune, cu mandat de a încasa competențele diecezane restante, rămânând, ca spesele de călătorie și diurnele esmișilor să se încasseze dela conducătorii oficiilor parohiale și dela epitropii, din a căror întrelăsare și indiferentism nu s'au încassat sau nu s'au deportat la timp aceste competențe.

Caransebeș, din ședința consistorială ținută în 25 Ianuarie 1921.

Episcopul diecezan:

Dr. Iosif Tr. Badescu.

CONCURSE.

În baza ordinului Ven. Conzistoriu din 12 Noembrie 1920 se descrie concurs pentru îndeplinirea parohiei vacante de clasa III-a din comuna **Criciova** protopresbiteratul Logojuului, devenită vacantă se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană”, pe lângă următoarele emolumente:

1. Una sesiune parohială (pământ arător).
2. Stola (birul) uzuată.
3. Un intravilan de $1\frac{1}{2}$ juger.

Se observă că în lipsa de casă parohială, alesul preot va avea să se îngrijească singur de locuință.

Alesul preot va avea singur a soporta dările după pământ.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți a-și înainta cererile de concurs adresate comitetului parohial din Criciova, și a se trimite Prea Onoratului oficiu protopresbiterat la Logoj.

Concurenții sunt poftiți să se prezinte în vre-o Duminică sau sârbătoare la sf. biserică pentru a-și arăta desteritatea în cântarea bisericească și oratorie.

Criciova din ședința comitetului parohial ținută la 26 Deceembrie 1920.

Romul Popovici m. p.   **Aurel Dobosan** m. p.
președinte.   notar.

În conțelegere cu mine: *Dr. George Popoviciu*, protop.
Nr. 166 B. ex 1921.

Acest concurs se publică cu adausul, că birul parohial fiind o competență legală preotească, având în vedere decisul conzistorial dtto 3 Martie și respective 12 Aprilie 1914 Nr. 1553 rădicat și la valoare de concludus sinodal, cu concludusul Nr. prot. 22 ex 1914 al sinodului eparhial, credincioșii sunt obligați și la prestarea acestui bir parohial.

Caransebeș din ședința conzistorială ținută în 21 Ianuarie 1921.

3—3

Conzistoriul diecesan.

Pe baza ordinațiunii Venerabilului Conzistoriu diecezan dtto 4/17 Iulie a. c. Nr. 1862 Șc. ex 1920 se descrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană” pentru ocuparea definitivă a postului de *învățător* dela școala confesională gr. or. română din **Macoviște** protopresbiteratul Bisericii-Albe pe lângă următoarele beneficii:

1. Salar învățătoresc 362 Lei anual, restul de salar se întregește dela stat.
2. Lemne pentru învățător 62 Lei 20 bani.
3. Pentru scripturistică 5 Lei.
4. Pentru conferință și adunarea generală — când va participa — 10 Lei.

5. Dela înmormântări unde va fi poftit 1 Leu.

6. Locuință în edificiul școalei, constătătoare din 2 chilii 1 cuină și 1 cămară.

7. Grădină de legumi în plațul școalei de 600 st. □

Alesul învățător e îndatorat a cerceta regulat s. biserică, a purta cantoratul în și afară de biserică, a instrua tinerimea școlară în cântarea bisericească și a lucra socoșile bisericii și ale cultului pe lângă o remunerațiune de 10 Lei.

Doritorii de a ocupa acest post au să-și subștearnă petițiile adresate comitetului parohial din Macoviște, Venerabilului Consistor diecezan din Caransebeș, și au a

șe prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în s. biserică din loc, însă nici decum în ziua alegerii.

Macoviște, din ședința comitetului parohial ținută la 30 August 1920.

Pavel Brînzei   2—3   **Petru Lațcu**
paroh și președ. com. par.   not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Traian Oprea* protopresbiter.

Pentru ocuparea postului de *învățător* la școala confesională gr. or. română din **Silha**, protopresbiteratul Logojuului, se descrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în Foaia Diecezană.

1. Salar învățătoresc 391 Lei.
2. Pentru conferință 15 Lei.
3. Pentru scripturistică 15 Lei.
4. Dela înmormântări unde va fi poftit 2 Lei.
5. Pământ arător $4\frac{1}{2}$ jughere.
6. Locuință liberă în edificiul școalei cu 800 st. □

gradină de legumi.

Învățătorul ales e dator a instrua copiii în ceremoniile bisericești, a purta cantoratul la toate slujbele dumnezești.

Dările după pământ are să le supoarte învățătorul.

Ceice doresc să ocupe acest post, au să-și subștearnă petițiunile Prea On. Oficiu protopresbiterat din Logoj și să se prezinte în vre-o Duminică sau sârbătoare în s. biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare.

Silha, din ședința comitetului parohial ținută la 24 Ianuarie 1921.

Vasile Biriescu   2—3   **Isaia Popoviciu**
not. comit.   președ. comit.

În conțelegere cu mine: *Dr. George Popoviciu* protop.

NOU!   NOU!   NOU!

A apărut și s'a pus în vânzare

„CALENDARUL
ROMÂNULUI”

pe anul 1921

cu un foarte frumos și bogat conținut literar, cu noua taxă a timbrului etc., totodată având și șematizmul tuturor preoților și a învățătorilor din eparhia Caransebeșului.

Prețul unui exemplar 6 Lei.

De vânzare la: **LIBRĂRIA DIECEZANĂ,**
CARANSEBEȘ.

PRIMA CASSA DE PĂSTRARE DIN CARANSEBEȘ.

PUBLICAȚIUNE.

Direcțiunea institutului: „Prima Cassa de Păstrare din Caransebeș” în ședința Direcțională dela 19 Februarie 1921 a decis urcarea capitalului societar, del 1.000.000 Lei la 2.000.000 Lei prin emisiunea de 10000 bucăți acții noi, cu valoarea nominală de Lei 100.—.

Din emisiunea această 5000 buc. acții să cedează unui consorțiu — însă fără reducere cursului de emisiune —; iar restul de 5000 acții să pune la dispoziția acționarilor vechi pe lângă condițiunile cuprinse în acest prospect.

PROSPECT.

1. „Prima Cassa de Păstrare din Caransebeș” urcă capitalul de acții dela 1.000.000 Lei la 2.000.000 Lei prin emisiunea de 10.000 buc. acții noi făcute la nume cu nominalul de Lei 100.—.

2. Din emisiunea această să ofere acționarilor vechi spre optare 5000 buc. acții în forma aceea, că după 2 acții vechi — fără considerare că pe a cui nume sunt eliberate — să poate opta 1 acție nouă cu cursul de Lei 125.—.

Acțiunile neoptate se vor vinde din mână liberă însă nici la un caz sub cursul de Lei 125.—.

3. Insinuarea pentru optare are să se facă negreșit cel mult până la 28 Februarie 1921.

4. Acțiunile noi se vor elibera pe numele insinuat cu cel îndreptățit la optare. Eventualele modificări sunt a se insinua cel mult până la 30 Septemvrie 1921.

5. Vărsământul la acțiunile noi să face în modul următor:

La insinuarea optărei se solvește în contul fiecărei acție Lei 10. iar pentru spele de emisiune de acție Lei 10. în total Lei 20.—.

la 20 Martie	1921	de fiecare acție	„	15.—
„ 20 Aprilie	„	„	„	15.—
„ 20 Mai	„	„	„	15.—
„ 20 Iunie	„	„	„	20.—
„ 20 Iulie	„	„	„	15.—
„ 20 August	„	„	„	15.—
„ 20 Septemvrie	„	„	„	20.—

6. Solvirea ratelor are să fie la timp. După ratele restante se va calcula 6% în terese de întârziere, iar întru cât în decurs de 15 zile dela provocare rata restantă nu s'achita, acția optată se anulează dar sumele încurse cad în favorul fondului de rezervă.

7. După plățirea întregă a acțiilor, acele se predau la 1 Decembre 1921. Acțiunile noi participă numai începând cu rezultatul anului de comerț 1922; se rebonifică însă 6% venit după sumele plătite din ziua plățirii până la finea Decembre 1921.

8. Sumele ajunse peste valoarea nominală de 1.000.000 Lei, după detragerea spelelor de emisiune, se va alătura la fondul de rezervă.

9. Convocarea la Adunarea generală se face prin una publicare în „Foia Diecezană”.

Această adunare generală va stabili în mod definitiv capitalul societar în proporție cu acțiunile plasate.

Caransebeș la 19 Februarie 1920.

Direcțiunea

Primei cassa de păstrare
din Caransebeș.